

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพที่อยู่อาศัยปัจจุบันของผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้างในเขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามจากผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 346 คน และผู้มีอาชีพขับรถสามล้อรับจ้างในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 52 คน จำนวนคนขับรถรับจ้างรวมทั้งสิ้น 398 คน ซึ่งทำการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ คือ

ส่วนแรกเป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง

ส่วนที่สองเป็นการศึกษาสภาพที่อยู่อาศัยปัจจุบันและปัญหาการอยู่อาศัยของผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง

ส่วนที่สามเป็นการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง ซึ่งต้องสอบถามความคิดเห็นในเรื่องการวางแผนที่อยู่อาศัยในอนาคตและปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการมีที่อยู่อาศัยของผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง

ผลสรุปของการศึกษาสภาพที่อยู่อาศัยปัจจุบันของผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้างในเขตกรุงเทพมหานคร ในแต่ละวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีอาชีพขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง

กลุ่มตัวอย่างคนขับรถรับจ้างเป็นเพศชายทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-35 ปี ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะมีช่วงอายุน้อยกว่ากลุ่มที่มาจากภาคอื่นๆ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรภาคบังคับ โดยกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลางค่อนข้างจะมีระดับการศึกษาสูงกว่าภาคอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯส่วนใหญ่จบการศึกษาถึงชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ

ส่วนใหญ่จะมากกว่า 20 ปี เนื่องจากความจำเป็นที่ต้องทราบเส้นทางเดินรถ โดยส่วนใหญ่จะไปมาระหว่างภูมิลำเนาใกล้กรุงเทพฯ เพื่อกลับไปทำอาชีพเกษตรกรรมในฤดูกาล และกลับมาขับรถรับจ้างนอกฤดูกาล สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่สมรสแล้ว และมีบุตรประมาณ 2 คน ซึ่งจะนำบุตรมาอยู่ด้วยกันเป็นส่วนใหญ่

รายได้รวมครอบครัวของคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 9,001-12,000 บาทต่อเดือน รายจ่ายรวมครอบครัวต่อเดือน 6,001-9,000 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายได้แบ่งตามลักษณะปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่จะเป็นค่าอาหารร้อยละ 50 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนค่าที่อยู่อาศัย, เครื่องนุ่งห่ม และค่ารักษาพยาบาล จะเสียค่าใช้จ่ายในแต่ละประเภทน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 25 ค่าใช้จ่ายทั้งหมด

สำหรับเงินเหลือออม พบว่า กลุ่มคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่จะมีเงินพอใช้ แต่ไม่เหลือให้เก็บออม ในส่วนที่ยังพอมีเงินออมจะพบในกลุ่มที่มีรายได้รวมครอบครัว 9,001-15,000 บาทต่อเดือน จะมีเงินออม 2,001-3,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้รวมครอบครัวมากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน จะมีเงินออมมากกว่า 6,000 บาทต่อเดือน โดยส่วนใหญ่จะนำเงินออมไปฝากธนาคาร

วิธีแก้ปัญหาเมื่อรายได้ไม่พอใช้จะมีหลายวิธี แต่ส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาโดยกู้ยืมเงินจากนายทุนเงินกู้มาใช้ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3-5 ต่อเดือน โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่จะเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

ด้านสุขภาพอนามัย กลุ่มตัวอย่างคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่จะปวดเมื่อยตามแขนขา เนื่องจากการประกอบอาชีพ และจะรักษาพยาบาลโดยซื้อยามารับประทานเอง โดยที่คนขับรถยนต์รับจ้าง ส่วนใหญ่จะปวดเมื่อยตามแขนขา, เวียนศีรษะอาการอ่อนเพลีย และโรคกระเพาะอาหาร มากกว่าคนขับรถสามล้อรับจ้าง ทั้งนี้เนื่องจากรถยนต์รับจ้างส่วนใหญ่ต้องตระเวนหาผู้โดยสารตลอดทั้งวัน และพักรับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ในขณะที่จะป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ และโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ น้อยกว่าคนขับรถสามล้อรับจ้าง เนื่องจากรถสามล้อรับจ้างไม่มีเครื่องปรับอากาศ

อาชีพดั้งเดิมของคนขับรถรับจ้างและอาชีพของภรรยา ส่วนใหญ่เป็นชานา ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจข้อมูลของการเคหะแห่งชาติ “ข้อมูลที่อยู่อาศัย(คนจนเมือง)” (2535) ในเรื่องอาชีพดั้งเดิมก่อนอพยพเข้ากรุงเทพมหานครคือ ทำนา ทำสวน รับจ้าง และค้าขาย ซึ่งคนขับรถรับจ้างที่มีภรรยาประกอบอาชีพเย็บผ้า, ค้าขาย และทำงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่จะมีรายได้รวมครอบครัวมากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่กลุ่มคนโสดจะมีรายได้สูงสุดไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพขับรถรับจ้าง คนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่จะขับรถรับจ้างมาเป็นเวลา 1-3 ปี มีเพียงกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ขับรถรับจ้างมาเป็นเวลา 4-6 ปี และภาคตะวันออกที่ขับรถรับจ้างมาเป็นเวลามากกว่า 20 ปี โดยส่วนใหญ่ยึดอาชีพขับรถรับจ้างเป็นอาชีพหลัก หรือประกอบอาชีพขับรถรับจ้างเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเห็นว่าเป็นอาชีพอิสระ หรือไม่มีอาชีพอื่นที่ดีกว่านี้ และมีบางส่วนที่ทำอาชีพอื่นด้วย เช่น ทำนา เมื่อถึงฤดูทำนาก็กลับไปทำนา นอกฤดูทำนากลับมาขับรถรับจ้าง และทำงานบริษัทเอกชน รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่จะขับรถรับจ้างเป็นรายได้เสริมนอกเวลางาน

ความคิดเห็นที่จะประกอบอาชีพขับรถรับจ้างตลอดไป พบกลุ่มตัวอย่างคนขับรถยนต์รับจ้าง ส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าจะยึดอาชีพขับรถรับจ้างตลอดไปหรือไม่ ในขณะที่กลุ่มคนขับรถสามล้อรับจ้าง ส่วนใหญ่คิดว่าจะไม่ยึดอาชีพนี้ตลอดไป โดยที่คนขับรถยนต์รับจ้างที่คิดว่าจะยึดอาชีพขับรถรับจ้างตลอดไปจะมากกว่าคนขับรถสามล้อรับจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับผู้ขับรถแท็กซี่และผู้ขับรถสามล้อเครื่องในเขตกรุงเทพมหานคร (2526) ปรากฏว่าคนขับรถสามล้อรับจ้างที่ต้องการยึดอาชีพนี้ตลอดไปเป็นการถาวร มีน้อยกว่าคนขับรถแท็กซี่ ส่วนอาชีพที่คนขับรถรับจ้างอยากจะทำหลังจากเลิกอาชีพขับรถรับจ้างคือ ค้าขาย เพราะเป็นอาชีพอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสำรวจข้อมูลของการเคหะแห่งชาติ “ข้อมูลที่อยู่อาศัย(คนจนเมือง)” ในเรื่องอาชีพที่คนจนอยากทำมากที่สุดคือ ค้าขาย

รถรับจ้างที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นรถประเภทนิติบุคคล (รถสหกรณ์, บริษัท และห้างหุ้นส่วนจำกัด) ในลักษณะการเช่าขับ สำหรับคนขับรถรับจ้างที่เช่ารถแบ่งเป็นสองกะหรือสองผลัด ส่วนใหญ่จะเสียค่าเช่ารถยนต์รับจ้างกะละ 401-500 บาท ค่าเช่ารถสามล้อรับจ้างกะละ 201-300 บาท แต่ถ้าเช่ารถรับจ้างกะเดียวเหมาไปทั้งวัน ส่วนใหญ่จะเสียค่าเช่ารถยนต์

รับจ้างวันละ 700-800 บาท ค่าเช่ารถสามล้อรับจ้างวันละ 350-400 บาท สำหรับรถเช่าซื้อหรือเป็นของตนเอง จะพบเฉพาะรถยนต์รับจ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เสียค่าผ่อนรถ 401-500 บาทต่อวัน หรือ 12,001-15,000 บาทต่อเดือน รถยนต์รับจ้างส่วนใหญ่จะใช้น้ำมัน โดยเสียค่าน้ำมันวันละ 201-300 บาท และรถสามล้อรับจ้างจะใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิง โดยเสียค่าแก๊สวันละ 100-200 บาท สูงสุดไม่เกินวันละ 200 บาท ทั้งนี้ขึ้นกับระยะทางที่วิ่ง

เขตที่ตั้งของคู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอดรถในเขตกรุงเทพฯ พบกลุ่มตัวอย่างคนขับรถรับจ้างเช่ารถจากคู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอดรถอยู่ในเขตห้วยขวางมากที่สุด และเมื่อแบ่งตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบการบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2536 โดยทั้ง 38 เขตได้ถูกจัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะการใช้พื้นที่คือ เขตชั้นใน(เมือง), เขตชั้นกลาง(ต่อเมือง), เขตชั้นนอก(ชานเมือง) พบกลุ่มตัวอย่างเช่ารถจากคู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอด ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นกลาง(ต่อเมือง) ซึ่งพบอยู่ในเขตคลองเตยมากที่สุด รองลงมาคือ เขตชั้นใน(เมือง) พบอยู่ในเขตห้วยขวางมากที่สุด และเขตชั้นนอก(ชานเมือง) พบอยู่ในเขตจอมทองมากที่สุด

จำนวนวันที่ขับรถรับจ้าง พบคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่ขับรถรับจ้างเดือนละ 26-27 วัน (หยุดขับรถรับจ้างเดือนละ 3-4 วัน และขับรถรับจ้างวันละ 11-12 ชั่วโมง) สำหรับจำนวนกะหรือผลัดที่ขับรถรับจ้าง คนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่จะขับรถรับจ้างสองกะหรือสองผลัดแบ่งเป็นกะกลางคืนร้อยละ 45.7, กะกลางวันร้อยละ 42.0 และขับรถรับจ้างกะเดียวهماไปทั้งวันร้อยละ 12.3 โดยคนขับรถกะเดียวهماไปทั้งวัน ให้เหตุผลว่าไม่ต้องเสียเวลานำรถไปส่งที่คู่บริการทุกวัน บางส่วนเอารถไว้ใช้ส่วนตัว เช่น ไว้ส่งภรรยาไปทำงาน และส่งบุตรไปโรงเรียน

5.2 สภาพที่อยู่อาศัยปัจจุบันของคนขับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง

ประเภทที่อยู่อาศัยปัจจุบันของคนขับรถรับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นประเภทห้องแบ่งเช่า โดยคนขับรถยนต์รับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นประเภทห้องแบ่งเช่าในบ้านเดี่ยว สำหรับคนขับรถสามล้อรับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นประเภทห้องแบ่งเช่าในห้องแถวไม้/บ้านแถวไม้ โดยเช่าจากเอกชน และมีจำนวนสมาชิกที่พักอาศัยรวมด้วยจำนวน 3-4 คน ในขณะที่กลุ่มที่มีที่อยู่อาศัยเป็นประเภทบ้านเดี่ยว, ห้องแถวไม้/บ้านแถวไม้ จะมีสมาชิกที่พักอาศัยด้วยรวมจำนวน 5-6 คน ในลักษณะการพัก

อาศัยอยู่กับภรรยาและบุตร และที่อยู่อาศัยเป็นประเภทห้องชุด จะมีสมาชิกที่พักอาศัยด้วยรวมจำนวน 1-2 คน ในลักษณะอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในที่อยู่ปัจจุบัน คนขับรถยนต์รับจ้างส่วนใหญ่อาศัยมาเป็นเวลา 4-6 ปี ในขณะที่กลุ่มคนขับรถสามล้อรับจ้าง ส่วนใหญ่อาศัยมาเป็นเวลา 1-3 ปี และเมื่อจำแนกตามความเป็นเจ้าของที่พักอาศัย พบกลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีบ้านเป็นของตนเอง และเป็นของพ่อแม่ญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่อาศัยมาเป็นเวลามากกว่า 20 ปี ในขณะที่กลุ่มที่เช่าจากเอกชน ส่วนใหญ่อาศัยมาเป็นเวลา 1-3 ปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของฉัตรชัย พงศ์ประยูร (2527) ในเรื่องลักษณะการถือครองไม่ว่าจะพิจารณาในด้านเศรษฐกิจ จิตวิทยา หรือกายภาพก็ตามที่ โดยทั่วไปผู้เป็นเจ้าของบ้านไม่ค่อยคิดจะย้ายบ่อยเหมือนผู้ที่เช่าอยู่ และระยะเวลาอาศัย การอาศัยอยู่ในที่หนึ่งนานๆ จะช่วยลดความเป็นไปได้ในการย้ายให้น้อยลง ทั้งนี้เนื่องมาจากเกิดนิสัยความเคยชินกับที่อยู่เก่าไม่อยากจะไปปรับตัวเข้ากับที่ใหม่

กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ และภาคกลาง ส่วนใหญ่จะมีบ้านเป็นของตนเอง เป็นประเภทบ้านเดี่ยว ราคาที่พักอาศัยในปัจจุบัน 200,000-400,000 บาท โดยส่วนใหญ่จะใช้เงินสะสมของตนเองในการซื้อที่พักอาศัย สำหรับกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ, ภาคใต้, ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่จะเช่าที่อยู่อาศัยจากเอกชน เป็นประเภทห้องแบ่งเช่า และอพาร์ทเมนท์/แฟลต/หอพัก โดยเสียค่าเช่าที่พักอาศัยประมาณเดือนละ 1,000-1,500 บาท และเสียค่าน้ำค่าไฟน้อยกว่า 500 บาทต่อเดือน โดยกลุ่มที่เช่าที่พักอาศัยส่วนใหญ่จะมีเงินเหลือไม่พอเก็บออม แต่กลุ่มที่มีบ้านเป็นของตนเองหรืออาศัยบ้านพักราชการส่วนใหญ่จะมีเงินออมไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน

เขตที่ตั้งที่อยู่อาศัยปัจจุบัน พบกลุ่มคนขับรถรับจ้าง ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในเขตห้วยขวาง เนื่องจากเป็นเขตที่มีปริมาณรถให้เช่าหรือผู้ประกอบการมากที่สุด ดังนั้นจึงน่าจะสรุปได้ว่าผู้ขับรถรับจ้างนิยมพักอาศัยอยู่บริเวณใกล้ที่จอดรถหรือผู้ประกอบการให้เช่ารถ เพื่อความสะดวกในการเดินทาง ทั้งนี้กลุ่มคนขับรถยนต์รับจ้างส่วนใหญ่จะพักอยู่ในเขตห้วยขวาง แต่กลุ่มคนขับรถสามล้อรับจ้างส่วนใหญ่จะพักอยู่ในเขตบางกะปิ และเมื่อแบ่งตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบการบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2536 โดยทั้ง 38 เขตได้ถูกจัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะการใช้พื้นที่ คือ เขตชั้นใน(เมือง), เขตชั้นกลาง(ต่อเมือง), เขตชั้นนอก(ชานเมือง) พบกลุ่มคนขับรถรับจ้างพัก

อาศัยอยู่ในเขตชั้นกลาง(ต่อเมือง) ในเขตคลองเตยมากที่สุด รองลงมาคือ เขตชั้นใน(เมือง) ในเขต ห้วยขวางมากที่สุด และเขตชั้นนอก(ชานเมือง) ในเขตบางขุนเทียนมากที่สุด

โดยส่วนใหญ่คนขับรถรับจ้างจะมีที่พักอาศัยอยู่ใกล้กับคู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือ ที่จอดรถ และอยู่ในเขตเดียวกันในทุกโซนที่ตั้ง มีเพียงเขตชั้นนอก(ชานเมือง) ที่เขตที่อยู่อาศัย กับ เขตที่ตั้งคู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอดรถ อยู่ต่างเขตกันเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังเป็นเขตที่อยู่ติดกันตามลักษณะทางภูมิศาสตร์คือ เขตบางขุนเทียน และเขตจอมทอง สำหรับกลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตห้วยขวาง

เขตที่ตั้งที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้รวมครอบครัวคือ กลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีรายได้รวมครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 18,000 บาทต่อเดือน ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตชั้นใน(เมือง) และเขตชั้นกลางเมือง(ต่อเมือง) ในขณะที่คนขับรถรับจ้างที่มีรายได้รวมครอบครัวมากกว่า 18,000 บาทต่อเดือน ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชั้นนอก(ชานเมือง)

กลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีรายได้รวมครอบครัวไม่เกิน 18,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่จะมีที่พักอยู่ใกล้กับคู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอดรถในระยะทางไม่เกิน 3 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเพียง 15-30 นาที โดยส่วนใหญ่จะใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ในขณะที่กลุ่มที่มีรายได้รวมครอบครัวมากกว่า 18,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมักจะอยู่บ้านตนเองในเขตชั้นนอก(ชานเมือง) ส่วนใหญ่ต้องเดินทางในระยะทางมากกว่า 7.0 กิโลเมตร

ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ William Alonso ในเรื่องปัจจัยที่ควรพิจารณาเลือกบริเวณที่อยู่อาศัยคือ ที่ตั้งของที่อยู่อาศัยจะสัมพันธ์กับระยะห่างจากที่ทำงาน และ John F. Kain ที่ศึกษาเรื่องการเลือกที่ตั้งของที่อยู่อาศัยว่าจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ กล่าวคือ ระยะทางในการเดินทางไปทำงานจะเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้ ผู้มีรายได้สูงที่ทำงานอยู่ในบริเวณศูนย์กลางเมือง มีแนวโน้มในการเดินทางไปทำงานในระยะทางที่ไกลกว่า และจะอาศัยอยู่ในเขตชานเมือง ส่วนผู้มีรายได้ต่ำจะเดินทางไปทำงานในระยะทางที่ใกล้กว่า และอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งงาน โดยไม่คำนึงว่าแหล่งงานอยู่ที่ใด

ตลอดจน Park Burgess and Mc Kenzie ได้ศึกษาเรื่องการเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัยภายในเมืองโดยเฉพาะ ผลการศึกษาได้พบความสัมพันธ์ของระดับรายได้กับการเลือกที่อยู่อาศัยคือ ผู้มีรายได้ต่ำจะอาศัยอยู่ใกล้กับใจกลางเมือง ส่วนผู้มีรายได้สูงจะเลือกอาศัยอยู่บริเวณชานเมืองห่างออกไป เนื่องจากผู้มีรายได้สูงต้องการบ้านที่มีบริเวณมากและราคาที่ดินชานเมืองมีราคาถูกกว่า นอกจากนี้ยังมีอากาศดีกว่า และ W. Lean and Brian Goodal (1974) ได้กล่าวถึงการเลือกที่ตั้งของที่อยู่อาศัยว่า ผู้มีรายได้แตกต่างกันในการเลือกที่ตั้งของที่อยู่อาศัยอีกด้วย โดยผู้มีรายได้ต่ำจะพยายามมีที่อยู่อาศัยใกล้ที่ทำงาน เพราะประหยัดค่าเดินทางโดยอาจเสียค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าบ้าน ส่วนผู้มีรายได้สูงจะสามารถเลือกที่อยู่อาศัยได้หลายประเภท โดยไม่ต้องสนใจว่าที่อยู่อาศัยกับที่ทำงานต้องมีความสัมพันธ์ต่อกัน เพราะผู้มีรายได้สูงจะสามารถเดินทางได้รวดเร็วโดยใช้เวลาเท่ากับผู้มีรายได้น้อยที่อยู่ไกลแหล่งงาน

สำหรับปัญหาการอยู่อาศัยในปัจจุบัน ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านกายภาพ, ด้านทำเลที่ตั้ง, ด้านเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่า กลุ่มคนชั้นรกรับจ้างส่วนใหญ่มีปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการประกอบอาชีพ รายได้น้อย มากที่สุด ในขณะที่ปัญหาด้านอื่นๆ ผู้มีอาชีพชั้นรกรับจ้าง เห็นว่ามีปัญหาแต่ไม่มาก เนื่องจากผู้มีอาชีพชั้นรกรับจ้างถือว่าเป็นผู้มีรายได้น้อยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งโดยปกติผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ จะคำนึงถึงระดับค่าครองชีพเป็นอันดับแรก ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ รวมถึงที่อยู่อาศัย จะคำนึงถึงเป็นอันดับรองลงมา เป็นผลทำให้คนชั้นรกรับจ้างต้องหาที่พักอาศัยราคาถูกอยู่ โดยไม่คำนึงว่าจะถูกสุขลักษณะหรือไม่ และต้องยอมรับสภาพการอยู่อาศัยที่มีคุณภาพต่ำ

ปัญหาการอยู่อาศัยในปัจจุบันด้านกายภาพที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาห้องคับแคบ/บ้านเล็กเกินไปสำหรับกลุ่มที่อยู่ห้องแบ่งเช่า น้ำท่วมสำหรับกลุ่มที่อยู่บ้านเดี่ยว ไม่มีที่จอดรถสำหรับกลุ่มที่อยู่ห้องแถวไม้ ห้องน้ำไม่สะอาดสำหรับกลุ่มที่เช่าบ้านจากอู่บริการ

ปัญหาในส่วนของทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่อยู่อาศัยอยู่ไกลพ่อแม่ญาติ พี่น้องสำหรับกลุ่มที่อยู่ห้องแบ่งเช่า ปัญหาการเดินทางไปทำงานสำหรับกลุ่มที่อยู่บ้านเดี่ยวหรือห้องชุดซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบ้านของตนเองในเขตชั้นนอก (ชานเมือง) ปัญหาสภาพแวดล้อมไม่ดีสำหรับกลุ่มที่อยู่ห้องแถวไม้ หรือบ้านแถวไม้ ไกลแหล่งชุมชนและตลาดสำหรับกลุ่มที่อยู่ทาวน์เฮาส์ หรือตึกแถว นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มคนชั้นรกรับจ้างที่ไม่ต้องเดินทางจากที่พักอาศัย

มายังอยู่บริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอดรถ หรือเดินทางในระยะไม่เกิน 3.0 กิโลเมตร ส่วนใหญ่มีปัญหาสภาพแวดล้อมไม่ดี มีกลิ่น เสียงรบกวน และอยู่ไกลพ่อแม่ญาติพี่น้อง สำหรับกลุ่มที่เดินทางในระยะมากกว่า 3.0 กิโลเมตร ส่วนใหญ่มีปัญหาการเดินทางไปทำงานของตนเอง และอยู่ไกลตลาด/แหล่งชุมชน

ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของฉัตรชัย พงศ์ประยูร (2527) ที่กล่าวว่า ที่อยู่อาศัยที่อยู่ใกล้ที่ทำงานอาจจะไม่เหมาะเพราะ เป็นแหล่งที่มีเสียงรบกวน ยวดยานพาหนะและกลิ่นเหม็นจากโรงงานอุตสาหกรรม

5.3 การวางแผนด้านที่อยู่อาศัยในอนาคตของผู้มีอาชีพรับรถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง

กลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ส่วนใหญ่คิดว่าจะกลับไปอยู่ที่ภูมิลำเนาเดิมในอนาคต เนื่องจากมีครอบครัว มีบ้านอยู่ในภูมิลำเนา มีเพียงกลุ่มที่มีที่พักอาศัยปัจจุบันในกรุงเทพฯ เป็นของตนเอง และบ้านพักราชการ ส่วนใหญ่คิดว่าจะไม่กลับไปภูมิลำเนา ซึ่งบ้านที่ภูมิลำเนาส่วนใหญ่เป็นบ้านของพ่อแม่ มีเพียงกลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออก ที่ส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเองในภูมิลำเนา และกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ, ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่คาดว่าจะได้รับบ้านหรือที่ดินเป็นมรดกในต่างจังหวัด ในขณะที่กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ และภาคกลาง ส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินที่คาดว่าจะได้รับมรดก

การวางแผนที่อยู่อาศัยในอนาคต กลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ส่วนใหญ่จะกลับไปอยู่ในภูมิลำเนา ในขณะที่กลุ่มคนขับรถรับจ้างที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ, ภาคกลาง และภาคเหนือ ส่วนใหญ่คิดว่าจะอยู่ในกรุงเทพฯ ต่อไป สำหรับกลุ่มที่คิดว่าจะไม่กลับไปอยู่ในภูมิลำเนา ส่วนใหญ่ต้องการไปอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี, เขตคลองสาน และเขตพระโขนง ตามลำดับ และเมื่อแบ่งเขตตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบการบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2536 พบกลุ่มตัวอย่างคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่ต้องการไปอยู่ในเขตชั้นกลาง(ต่อเมือง) ในเขตพระโขนงมากที่สุด รองลงมาเขตชั้นนอก(ชานเมือง) ในเขตบางขุนเทียนหรือเขตหนองแขมมากที่สุด และเขตชั้นใน(เมือง) ในเขตคลองสานมากที่สุด อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่กลุ่มคนขับรถรับจ้างที่คิดว่าจะอยู่กรุงเทพฯต่อไปจะใช้วิธีเช่าที่พักอาศัยมากกว่า ส่วนคนที่คิดจะซื้อที่พักอาศัยในอนาคตมีเพียงร้อยละ 23.9 เท่านั้น โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างซื้อที่พักในกรุงเทพฯและในต่างจังหวัด โดย

ที่พักในเขตกรุงเทพฯที่ต้องการซื้อ ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตลาดกระบังมากที่สุด รองลงมาคือเขตหนองแขม

ประเภทที่อยู่อาศัยที่ต้องการในอนาคต พบว่ากลุ่มคนขับรถรับจ้างต้องการบ้านเดี่ยวมากที่สุด ซึ่งปัจจัยในการเลือกที่อยู่อาศัยแห่งใหม่คือ ความสะดวกสบายในการเดินทาง, มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และความใกล้ชิดพ่อแม่ญาติพี่น้อง ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามภูมิลำเนา กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ และภาคใต้ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีมากที่สุด ภาคเหนือคำนึงถึงระดับราคาและค่าเช่าที่พักอาศัยมากที่สุด ภาคตะวันออกคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุด ภาคกลางคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินทาง และสิ่งแวดล้อมที่ดีมากที่สุด

กลุ่มคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะจ่ายค่าที่อยู่อาศัยเดือนละ 1,000-2,000 บาท และเมื่อรายได้ครอบครัวสูงขึ้นก็จะยิ่งพอใจจ่ายค่าที่พักอาศัยในราคาที่สูงขึ้นตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถที่จะซื้อบ้านในอนาคต พบว่าส่วนใหญ่คิดว่าซื้อได้ มีเพียงกลุ่มที่มีรายได้รวมครอบครัว 3,000-6,000 บาทต่อเดือน ที่คิดว่าซื้อไม่ได้ สำหรับในส่วนที่คิดว่าซื้อได้ ส่วนใหญ่ตั้งงบประมาณบ้านไว้ที่ราคา 200,000-400,000 บาท โดยคิดว่าจะใช้เงินสะสมของตนเองในการซื้อมากที่สุด แม้ว่าคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่จะไม่มีเงินออม แต่ก็มีคนอีกส่วนหนึ่งที่เหลือเก็บออม ซึ่งส่วนใหญ่จะออมในระดับ 2,001-3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งคนกลุ่มนี้ก็จะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการซื้อบ้านได้ในอนาคต สำหรับเงินส่วนอื่นๆที่คิดว่าจะใช้เพื่อซื้อบ้านในอนาคต เช่น เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย และเงินสนับสนุนจากครอบครัว

จากข้อค้นพบลักษณะทั่วไปของผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นคนยากจนจากชนบทอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองหลักอย่างเช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นการย้ายถิ่นแบบชั่วคราวไม่ทิ้งถิ่น เดินทางไปมาระหว่างภูมิลำเนากับกรุงเทพมหานครเป็นครั้งคราว เพื่อกลับไปทำอาชีพทางด้านเกษตรกรรมช่วงระยะเวลาหนึ่งตามฤดูกาล และจะกลับมาขับรถรับจ้างต่อช่วงระยะเวลาออกฤดูกาลเป็นส่วนมาก ดังนั้นผู้มีอาชีพขับรถรับจ้างจึงมีความต้องการที่อยู่อาศัยในช่วงที่ประกอบอาชีพขับรถรับจ้างในกรุงเทพมหานครเป็นแบบชั่วคราวในลักษณะการเช่าบ้านอยู่ ไม่มีความผูกพันกับสถานที่พักอาศัย เมื่อเลิกขับรถรับจ้างแล้วจะกลับไปอยู่บ้านเดิมในภูมิลำเนา และไม่คิดที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานครอย่างถาวร

ในด้านการเตรียมที่อยู่อาศัยแห่งใหม่หรือที่อยู่อาศัยถาวร จากการวิจัยพบว่า ผู้มีอาชีพ
 ชั้บรกรับจ้างส่วนใหญ่ ไม่มีการเตรียมการเรื่องที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ในขณะที่ยังคงจะอาศัยอยู่ใน
 กรุงเทพมหานคร ครอบเท่าที่ยังประกอบอาชีพชั้บรกรับจ้างอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าจะยึด
 อาชีพชั้บรกรับจ้างตลอดไปหรือไม่ โดยส่วนใหญ่เมื่อเลิกชั้บรกรับจ้างแล้ว จะกลับไปอยู่บ้านเดิม
 ในภูมิลำเนา ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำ
 ที่อยู่อาศัยถาวร

การที่คนชั้บรกรับจ้างส่วนใหญ่ไม่ต้องการที่อยู่อาศัยถาวรในกรุงเทพมหานคร เนื่องจาก
 ข้อจำกัดทางด้านรายได้ รายจ่าย และเงินออม เช่น สมมุติว่าคนชั้บรกรับจ้างต้องการซื้อที่อยู่
 อาศัยราคาถูกที่สุดคือ ห้องชุด ในราคาเฉลี่ยขั้นต่ำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ญูนิตละ
 361,000 บาท (ตารางที่ 5-1) และต้องชำระเงินดาวน์ก่อนร้อยละ 35 ของราคาห้องชุด ซึ่งเท่ากับ
 126,350 บาท ส่วนที่เหลืออีก 234,650 บาท จะต้องกู้และผ่อนชำระกับสถาบันการเงิน โดยการกู้
 เงินผ่านธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 14.5 ต่อปี ณ วันที่ 25 มกราคม 2540
 (ตารางที่ 5-2) ด้วยระยะเวลาการผ่อนชำระเท่ากับ 25 ปี คนชั้บรกรับจ้างส่วนใหญ่จะต้องเก็บออม
 เงินนานถึง 42-63 เดือน จึงจะมีเงินพอชำระเงินดาวน์ และจะต้องมีเงินเหลือเก็บไว้ผ่อนชำระกับ
 สถาบันการเงินอีกเดือนละ 2,915 บาท

ตารางที่ 5-1 แสดงราคาที่อยู่อาศัยเฉลี่ยขั้นต่ำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปี 2540

ประเภท	2537	2538	2539	2540		
	ธ.ค.	ธ.ค.	ธ.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
บ้านเดี่ยว 2 ชั้น	1.454	1.372	1.444	1.444	1.698	1.778
ทาวน์เฮาส์ 2 ชั้น	0.537	0.572	0.619	0.782	0.748	0.758
ห้องชุด	0.287	0.277	0.383	0.354	0.424	0.361

ที่มา : ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ตารางที่ 5-2 ตารางค่าคงที่เพื่อการคำนวณเงินงวดผ่อนชำระเงินกู้ที่อยู่อาศัยต่อเดือน

อัตราดอกเบี้ย	ระยะเวลาการกู้			
	10 ปี	15 ปี	20 ปี	25 ปี
12.00%	0.0143470	0.0120016	0.0110108	0.0105322
12.25%	0.0144919	0.0121629	0.0111856	0.0107174
12.50%	0.0146376	0.0123252	0.0113614	0.0109035
12.75%	0.0147839	0.0124883	0.0115381	0.0110905
13.00%	0.0149310	0.0126524	0.0117157	0.0112783
13.25%	0.0150791	0.0128176	0.0118946	0.0114673
13.50%	0.0152274	0.0129831	0.0120737	0.0116564
13.75%	0.0153764	0.0131496	0.0122537	0.0118463
14.00%	0.0155266	0.0133174	0.0124352	0.0120376
14.25%	0.0156773	0.0134858	0.0126172	0.0122292
14.50%	0.0158286	0.0136550	0.0127999	0.0124216
14.75%	0.0159809	0.0138253	0.0129838	0.0126149
15.00%	0.0161334	0.0139958	0.0131678	0.0128083
15.25%	0.0162867	0.0141672	0.0133527	0.0130022
15.50%	0.0164410	0.0143399	0.0135388	0.0131974
15.75%	0.0165958	0.0145131	0.0137253	0.0133929
16.00%	0.0167513	0.0146870	0.0139125	0.0135888
16.25%	0.0169077	0.0148619	0.0141007	0.0137857
16.50%	0.0170642	0.0150370	0.0142890	0.0139824
16.75%	0.0172214	0.0152129	0.0144779	0.0141796
17.00%	0.0173797	0.0153900	0.0146680	0.0143779

ที่มา : ธนาคารอาคารสงเคราะห์

สำหรับความช่วยเหลือที่ผู้มีอาชีพขับรถรับจ้างต้องการมากที่สุดคือ ช่วยกำจัดรถตู้เถื่อน ซึ่งถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญในความคิดของผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง ทั้งนี้เป็นเพราะรถตู้เถื่อนมีต้นทุนการดำเนินงานที่ถูกกว่า เนื่องจากเสียภาษีป้ายทะเบียนถูกกว่า จึงสามารถกำหนดราคาค่าโดยสารได้ถูกกว่ารถรับจ้าง ดังนั้นจึงทำให้ผู้โดยสารบางส่วนเปลี่ยนจากการใช้บริการรถรับจ้างไปใช้บริการรถตู้เถื่อนมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการลดลงของรายได้ของผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง ส่วนความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่ต้องการคือ ค่าเล่าเรียนบุตรหรือเงินกู้เพื่อการศึกษาดอกเบียดำ เชื้อเพลิงและเครื่องอุปโภคบริโภคราคาถูก ส่วนสวัสดิการที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่ต้องการรองลงไป ซึ่งกลุ่มคนขับรถสามล้อรับจ้างต้องการความช่วยเหลือด้านนี้มากกว่ากลุ่มคนขับรถยนต์รับจ้าง

ความต้องการความช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหาที่พักอาศัยราคาถูกให้เช่ามากที่สุด เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่คิดจะอยู่ในกรุงเทพฯ ตลอดไป แต่ต้องการกลับไปอยู่บ้านเดิมในภูมิลำเนามากกว่า และสำหรับผู้ที่ต้องการซื้อบ้านเป็นของตนเองในอนาคต ส่วนใหญ่ต้องการให้ช่วยเหลือแหล่งเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย อัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีวงเงินที่เพียงพอ ส่วนความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ที่ต้องการ เช่น ความช่วยเหลือในการจัดทำที่อยู่อาศัยราคาถูกขาย ช่วยจ่ายเงินค่าน้ำบ้านให้แล้วค่อยๆ ผ่อนรายวันหรือรายเดือน เป็นต้น

ความคิดเห็นการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มคนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ เว้นแต่กลุ่มที่มีรายได้รวมครอบครัวไม่เกิน 6,000 บาทต่อเดือน ซึ่งจะไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านรายได้ รายจ่าย และเงินออม ในส่วนของกลุ่มที่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ ส่วนใหญ่พร้อมที่จะออมทรัพย์กับสหกรณ์เดือนละ 100-200 บาท มีเพียงกลุ่มที่มีรายได้รวมครอบครัวมากกว่า 12,000 บาทต่อเดือน พร้อมที่จะออมทรัพย์กับสหกรณ์ถึงเดือนละ 401-1,000 บาท

จากการวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ จุดประสงค์เพื่อเป็นตัวกระตุ้นในการเก็บออม เพื่อเป็นเงินค่าน้ำบ้านหรือเงินสะสมเพื่อการซื้อบ้านในอนาคต หรือเป็นเงินช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน โดยความร่วมมือกันในกลุ่มผู้ประกอบการขับรถรับจ้างด้วยตนเอง เพื่อจะนำมาซึ่งการยกระดับการพัฒนาสถานภาพที่อยู่อาศัยของกลุ่มให้ดีขึ้นในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องการให้มีการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มหรือสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เพิ่มขึ้นและมี

ความเข้มแข็ง เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาสวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยคือ ส่งเสริมการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อจัดสร้าง และปรับปรุงที่อยู่อาศัย หรืออาจอยู่ในรูปของกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัย

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้ข้อค้นพบเพื่อการเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม แนวทางการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีอาชีพขบถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้างดังนี้

ผู้มีอาชีพขบถยนต์รับจ้างส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด มีความต้องการที่อยู่อาศัยขณะประกอบอาชีพขบถยนต์รับจ้างในเขตกรุงเทพมหานครเป็นแบบชั่วคราว ในลักษณะการเช่าบ้านอยู่ รัฐบาลและผู้ประกอบการควรร่วมกันจัดหาที่พักอาศัยราคาถูกให้คนขบถยนต์รับจ้างเช่าไม่เกินเดือนละ 1,500 บาท ในลักษณะห้องแบ่งเช่าที่กว้างขวางเพียงพอ เพราะส่วนใหญ่จะอยู่เป็นครอบครัว ซึ่งอาจจะปลูกขึ้นบนที่ดินของผู้ประกอบการให้เช่าเอง หรือทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัยที่ให้เช่านั้นควรจะมีอยู่ใกล้กับคูบริการ หรือสถานที่รับส่งรถ หรือที่จอดรถ เพื่อให้ผู้มีอาชีพขบถยนต์รับจ้าง ใช้เวลาในการเดินทางน้อยที่สุด มีเวลาในการพักผ่อนมากขึ้น ช่วยลดอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นบนท้องถนน โดยต้องมีระบบการดูแลความสะอาดและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีด้วย

สำหรับกลุ่มคนขบถยนต์รับจ้างที่ต้องการมีบ้านเป็นของตนเอง รัฐบาลควรให้การเคหะแห่งชาติ ร่วมกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ สร้างที่พักอาศัยราคาถูกเพื่อขายคนขบถยนต์รับจ้างในวงเงินไม่เกิน 240,000 บาท หรือผ่อนชำระประมาณเดือนละ 3,000 บาทนั่นเอง (พิจารณาจากความเห็นของผู้มีอาชีพขบถยนต์รับจ้างส่วนใหญ่ที่คิดว่าจะซื้อได้ในอนาคต และพิจารณาจากเงินสะสมหรือเงินออมประกอบด้วย โดยคำนวณจากกลุ่มที่มีเงินออมส่วนใหญ่ในระดับไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือนระยะเวลาผ่อนชำระ 25 ปี และอัตราดอกเบี้ยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ร้อยละ 14.5 ณ 25 มกราคม 2540) ทั้งนี้ทางการควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องจัดหางานให้เต็มจำนวนตามราคาที่อยู่อาศัย และมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือจัดทำในลักษณะการให้เช่าซื้อ

นอกจากนี้การที่คนขับรถรับจ้างส่วนใหญ่มีเงินเหลือไม่พอเก็บออม ดังนั้นภาครัฐบาลและผู้ประกอบการจึงควรร่วมกันสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์คนขับรถรับจ้าง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการออม สะสมเป็นเงินดาวน์บ้านหรือเพื่อการซื้อบ้านในอนาคต เป็นเงินช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน และเป็นเงินปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิมได้อีกด้วย ซึ่งจะเป็นการยกระดับการพัฒนาสภาพที่อยู่อาศัยของกลุ่มให้ดีขึ้นในระยะยาว

ในปัญหาเรื่องอื่นๆ ที่ควรแก้ไขคือ ปัญหาขาดแคลนคนขับรถรับจ้าง ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ มีผู้ใช้บริการรถรับจ้างลดลง ทำให้รายได้จากการขับรถรับจ้างลดลงหลังหักค่าเช่ารถ และน้ำมันเชื้อเพลิงแล้ว ประกอบกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น เป็นผลให้ผู้มีอาชีพขับรถรับจ้างบางส่วนทนกับค่าเช่ารถ และน้ำมันที่แพงไม่ได้ ต้องเลิกอาชีพขับรถรับจ้างกลับไปอยู่ในภูมิลำเนา ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งมีระดับค่าครองชีพที่น้อยกว่าในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดของทั้งผู้ประกอบการ และผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง ในภาวะปัจจุบัน ผู้ประกอบการควรลดราคาเช่ารถรับจ้างลงบ้าง

ในเรื่องอื่นๆ รัฐบาลควรมีส่วนสนับสนุนอาชีพขับรถรับจ้าง โดยจำหน่ายเชื้อเพลิงราคาถูกลงสำหรับรถรับจ้าง ตลอดจนควรกำหนดให้รถตู้เถื่อนที่บริการรับส่งคนโดยสาร ต้องจดทะเบียนเป็นรถรับจ้างสาธารณะเช่นเดียวกับรถยนต์รับจ้าง และรถสามล้อรับจ้าง เพื่อให้เกิดความเป็นยุติธรรมในการแข่งขัน ไม่ว่าจะในด้านต้นทุนการดำเนินการ และระดับราคาเช่าโดยสารที่น่าจะอยู่ในระดับเดียวกัน

5.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ผลเกี่ยวกับผู้มีอาชีพขบถยนต์รับจ้างและสามล้อรับจ้าง ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ปัญหาการอยู่อาศัย และการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยในอนาคต ยังมีกลุ่มผู้มีอาชีพขบถรับจ้างประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ อาทิเช่น ผู้มีอาชีพขบถสามล้อถีบรับจ้าง และผู้มีอาชีพขบถสี่ล้อเล็กรับจ้าง ที่ควรจะทำการศึกษาในครั้งต่อไป ถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพความเป็นอยู่ และความต้องการด้านที่อยู่อาศัยเป็นอย่างไร

ตลอดจนรูปแบบและการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้มีอาชีพขบถรับจ้าง เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งต่อไปเช่นกัน